

Ćwiczenia - Kombinatoryczna Teoria Grup

Lista 5+. HNN-rozszerzenia.

1. Pokaż, że gdy $A = B = G$ to dla dowolnego izomorfizmu $\varphi : A \rightarrow B$ HNN-rozszerzenie $G*_\varphi$ jest tożsame z produktem półprostym grupy G oraz nieskończonej cyklicznej grupy Z . WSKAZÓWKA: znajdź postacie normalne dla elementów takiego HNN-rozszerzenia, oraz wyprowadź reguły mnożenia elementów przedstawionych w tej formie.
2. Sprawdź, że grupa G utożsamiona kanonicznie z podgrupą w swoim HNN-rozszerzeniu $G*_\varphi$ na ogół nie jest podgrupą normalną. Znajdź warunek konieczny i dostateczny na podgrupy A, B przy którym G jest normalna w $G*_\varphi$.
3. Wprowadź odpowiednie pojęcie cyklicznie t -zredukowanych słów dla HNN-rozszerzenia. Pokaż, że dowolny element jest sprzężony z elementem reprezentowanym przez takie cyklicznie t -zredukowane słowo.
4. Uzasadnij, że w dowolnym HNN-rozszerzeniu $G*_\varphi$ dowolny element skończonego rzędu jest sprzężony z pewnym elementem z G .
5. (0) Pokaż, że grupa powierzchni

$$\Sigma_g = \langle a_1, b_1, \dots, a_g, b_g \mid a_1 b_1 a_1^{-1} b_1^{-1} \dots a_g b_g a_g^{-1} b_g^{-1} \rangle$$

jest w naturalny sposób HNN-rozszerzeniem grupy wolnej

$$F = \langle b_1, a_2, b_2, \dots, a_g, b_g \mid \emptyset \rangle.$$

- (1) Zweryfikuj, że element $a_1 a_2 a_1^{-1} a_2^{-1} \in \Sigma_2$ jest nietrywialny, i że jest on różny od elementu $b_1 b_2 b_1^{-1} b_2^{-1}$.
- (2) Opisz algorytm, który rozwiązuje problem słów dla grupy powierzchni Σ_g , odwołując się do powyższego przedstawienia tej grupy jako HNN-rozszerzenia.
6. Rozwiąż zadanie 10(c) z Listy 3 wykorzystując p -zredukowane formy w HNN-rozszerzeniach.
7. Dla danego HNN-rozszerzenia

$$G*_\varphi = \langle S, t \mid R, t^{-1} a t = \varphi(a) : a \in A \rangle,$$

rozważmy podgrupę $L < G*_\varphi$ generowaną przez sumę podgrup $G \cup t G t^{-1}$. Uzasadnij, że L jest w naturalny sposób izomorficzna z produktem wolnym z amalgamacją

$$G *_A t G t^{-1}.$$